

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2013

9

Redakcja
Jacek Gudowski
Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca
Robert Bełczącki, Przemysław Gumiński
Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz
Magdalena Lenik, Arkadiusz Turczyn
Andrzej Zielony

przy udziale

LexisNexis Polska Sp. z o.o.

Ochota Office Park 1, Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa,
tel. 22 572 95 00, faks 22 572 95 68

Infolinia: 22 572 99 99

www.lexisnexis.pl; e-mail: biuro@lexisnexis.pl

Księgarnia Internetowa dostępna ze strony www.lexisnexis.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2013 r., III CZP 3/13, do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądu Najwyższego, zagadnienia prawnego:

„Czy Sąd Rejonowy w Łęborku – orzekający od dnia 1 stycznia 2013 r. w IV Wydziale Cywilnym w Bytowie w połączonych sprawach cywilnych prowadzonych pod sygnaturą VI Co 66/13 – jest Sądem ustanowionym ustawą, a więc uprawnionym do rozstrzygania o prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm. – zwana dalej EKPC) w sprawach cywilnych, które wpłynęły do Sądu Rejonowego w Bytowie przed jego zniesieniem z upływem dnia 31 grudnia 2012 r., a tym samym czy nie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu normy procesowej wynikającej z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 4 *in principio* k.p.c. w wypadku jego kontynuowania na skutek orzekania przez sędziego zawodowego w Sądzie Rejonowym w Łęborku na podstawie decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 listopada 2012 r. o przeniesieniu sędziego, który pełnił do dnia 31 grudnia 2012 r. obowiązki orzecznicze w Sądzie Rejonowym w Bytowie?”
podjął uchwałę:

Decyzja Ministra Sprawiedliwości o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe wydana na podstawie art. 75 § 3 w zw.

z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427) – jeżeli jest zgodna z prawem – wywołuje skutek od chwili doręczenia jej sędziemu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 17 lipca 2013 r., III CZP 46/13, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, T. Wiśniewski, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 28 listopada 2012 r., II Ca 321/12, zagadnienia prawnego:

„Czy wskazany w art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r., Nr 19 poz. 115) w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 października 2002 r., to jest do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta – Dz.U. z 2002 r., Nr 113, poz. 984, zarząd miasta (obecnie prezydent miasta), jako zarządca drogi krajowej w granicach miasta na prawach powiatu, w zakresie odpowiedzialności za szkodę wynikłą z nienależytego utrzymania nawierzchni drogi, reprezentuje Skarb Państwa, czy jednostkę samorządu terytorialnego, to jest miasto na prawach powiatu, którego jest organem?”
podjął uchwałę:

Zarząd miasta jako zarządca drogi krajowej w granicach miasta na prawach powiatu (art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 ze zm.), w zakresie odpowiedzialności za szkody wynikłe z nienależytego utrzymania nawierzchni drogi, reprezentował miasto na prawach powiatu.

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 33/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 10 stycznia 2013 r., II Ca 974/12, zagadnienia prawnego:

„Czy można dochodzić tzw. roszczeń uzupełniających (art. 224 k.c., 225 k.c. i 230 k.c.) w przypadku naruszeń innych niż pozbawienie właściciela nieruchomości władztwa nad rzeczą, w szczególności uzasadniających roszczenie negatoryjne?”
podjął uchwałę:

Właściciel rzeczy może żądać od posiadacza służebności wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy (art. 224 § 2 i art. 225 w zw. z art. 230 oraz art. 352 § 2 k.c.).

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 36/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 26 marca 2013 r., VI Gz 37/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w sporze dotyczącym wykonania umowy o roboty budowlane w ramach realizacji zadań własnych gminy na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), gmina jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz.U. Nr 33, poz. 175 ze zm.)?”
podjął uchwałę:

Sprawa o wykonanie umowy o roboty budowlane zawartej w ramach realizacji zadań własnych gminy w zakresie edukacji publicznej, kultury i rekreacji jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236).

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 43/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2013 r., I Ca 154/13, zagadnienia prawnego:

„Czy prokurent w związku z umocowaniem zawartym w art. 109¹ § 1 k.c., jest uprawniony do udzielenia pełnomocnictwa procesowego w postępowaniu cywilnym, pracownikowi przedsiębiorcy, na podstawie postanowień przepisu art. 87 § 2 k.p.c.?”
podjął uchwałę:

Prokurent może udzielić pełnomocnictwa procesowego – także dalszego – osobom wymienionym w art. 87 § 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 45/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich we wniosku z dnia 21 lutego 2013 r., RPO-696122-IV/12/KD, zagadnienia prawnego:

„Czy osoba zatrudniona w spółdzielni mieszkaniowej jest osobą trzecią w rozumieniu art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 116, poz. 1119 ze zm.) w zw. z art. 18 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.), także wówczas, gdy pozostaje z tą spółdzielnią w stosunku członkostwa?”
podjął uchwałę:

Członek spółdzielni mieszkaniowej, będący jej pracownikiem, jest osobą trzecią w rozumieniu art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst Dz.U. z 2003 r. Nr 116, poz. 1119 ze zm.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 13 sierpnia 2013 r., III CZP 21/13, M. Wysocka, J. Frąckowiak, A. Górski, A. Owczarek, H. Pietrkowski, K. Tyczka-Rote, B. Ustjanicz)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 4 marca 2013 r., I ACz 144/13, zagadnienia prawnego:

„Czy uzyskanie korzystnego dla strony rozstrzygnięcia stanowi formalną przeszkodę do wniesienia od tego rozstrzygnięcia środka odwoławczego?”

przejął sprawę do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 34/13, J. Gudowski, J. Górski, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 26 lutego 2013 r., VI ACA 181/12, zagadnienia prawnego:

1. Czy dopuszczalny jest podział spółdzielni mieszkaniowej na podstawie art. 108a albo art. 108b ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) przez wyodrębnienie z dotychczasowej spółdzielni na rzecz spółdzielni nowopowstającej, jednostki organizacyjnej, w skład której wchodzi część działki gruntu stanowiąca jednocześnie część nieruchomości powstałej w trybie art. 41 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.), objętej uchwałą zarządu spółdzielni określającą przedmiot odrębnej własności lokali, o jakiej mowa w art. 42 ustęp 2 i 3 powołanej wyżej ustawy, po ustanowieniu odrębnej własności lokalu w tej nieruchomości?

W przypadku negatywnej odpowiedzi na powyższe pytanie:

2. Czy dopuszczalny jest podział spółdzielni mieszkaniowej na podstawie art. 108a albo art. 108b ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) przez przeniesienie z dotychczasowej spółdzielni na rzecz spółdzielni nowopowstającej, części majątku stanowiącego udziały we współużytkowaniu wieczystym, przysługujące dotychczasowej spółdzielni w nieruchomości wydzielonej z nieruchomości powstałej w trybie art. 41 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych

(Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.), objętej uchwałą zarządu spółdzielni określającą przedmiot odrębnej własności lokali, o jakiej mowa w art. 42 ustęp 2 i 3 powołanej wyżej ustawy, po ustanowieniu odrębnej własności lokalu w tej nieruchomości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 37/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 56/13

„Czy wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym powoduje konieczność uzupełnienia 3/4 opłaty sądowej od pozwu;

w przypadku odpowiedzi pozytywnej na to pytanie:

czy pobranie tej części opłaty następuje na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c., czy też na podstawie art. 130³ § 2 k.p.c. w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 28 maja 2013 r, X Gz 93/13, L. Zieliński)

Sąd Okręgowy zauważył, że ustawą z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156) znowelizowano art. 19 ust. 2 u.k.s.c. ustalając wysokość opłaty sądowej od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym w wysokości 1/4 opłaty, pozostawiając jednocześnie bez zmian art. 19 ust. 4 u.k.s.c. dotyczący pobierania 3/4 opłaty od zarzutów od nakazu w postępowaniu nakazowym. Prowadzi to do konkluzji, że od pozwu w postępowaniu upominawczym należy pobrać całą opłatę (po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty – zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. c u.k.s.c. – 3/4 opłaty podlega zwrotowi), natomiast od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym należy pobrać

1/4 opłaty, co narusza przewidzianą w art. 32 Konstytucji zasadę równości wszystkich obywateli wobec prawa.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że wykładnia językowa i systemowa art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c. oraz art. 505³⁷ § 1 k.p.c. skłaniają do przyjęcia, że opłata od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym wynosi 1/4 opłaty i nie podlega uzupełnieniu w dalszym toku postępowania, także po wniesieniu sprzeciwu.

E.S.S.

*

III CZP 57/13

„Od którego z uczestników postępowania egzekucyjnego w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn niż wskazane w art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) komornik winien pobrać opłatę, o której mowa w art. 53a ust. 2 tej ustawy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 17 kwietnia 2013 r., II Cz 207/13, E. Łuchtaj, A. Podolska-Kojtych, J. Misztal-Konecka)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą podmiotu, który powinien zostać obciążony opłatą za odnalezienie majątku dłużnika w trybie art. 53a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm. – dalej: u.k.s.e.) Przepis ten w ust. 1 określa opłatę za zlecenie poszukiwania tego majątku i poleca jej pobranie od wierzyciela pod rygorem zwrotu zlecenia poszukiwania majątku. W ust. 2 natomiast przewidziano, że w razie odnalezienia majątku dłużnika w trybie określonym w ust. 1 komornik pobiera opłatę stałą w wysokości 5% szacunkowej wartości tego majątku, nie więcej jednak niż 100% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Opłata ta ulega zmniejszeniu o kwotę opłaty pobranej na podstawie ust. 1. Przepis art. 49 ust. 3 stosuje się odpowiednio. Sąd Okręgowy zauważył istotną różnicę między ust. 1 a ust. 2 art. 53 u.k.s.e. W ust. 1 wyraźnie przewidziano pobranie opłaty

od wierzyciela, natomiast w ust. 2 brak jednoznacznej regulacji, a nawet znajduje się polecenie odpowiedniego stosowania art. 49 ust. 3 u.k.s.e. Ponadto brak wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie skutkuje rozbieżnymi ocenami tego zagadnienia przez doktrynę, co uzasadnia przedstawienie zagadnienia Sądowi Najwyższemu.

E.S.S.

*

III CZP 58/13

„Czy ramami kontroli wstępnej pozwu, w zakresie wykonania obowiązku fiskalnego wniesienia opłaty sądowej w wymaganej wysokości od zgłoszonych w nim kumulatywnie roszczeń, w tym takich, które mają odmienny wzajemnie rodzajowo charakter i – przy tożsamej dla obu podstawie faktycznej wskazanej przez powoda – są oparte na odrębnych podstawach normatywnych (art. 249 § 1 i 252 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, Dz.U. z 2000 r. Nr 94 poz. 1037 ze zm.), objęta jest ocena poprawności prawnej wskazania jednego z nich jako ewentualnego?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 lutego 2013r., II ACz 111/13, E. Uznańska, A. Szewczyk, G. Kręzotek)

Sąd Apelacyjny wskazał na przeciwne stanowiska zmierzające do rozwiązania przedstawionego zagadnienia. W myśl pierwszego określenie przez powoda jednego z dwóch zgłoszonych w pozwie roszczeń jako ewentualnego jest wiążące dla przewodniczącego, który nie może oceniać wzajemnej relacji pomiędzy roszczeniami w celu ustalenia należnej od pozwu opłaty sądowej. W myśl drugiego, przewodniczący w celu prawidłowego ustalenia wysokości należnej opłaty może dokonać oceny prawidłowości zakwalifikowania jednego z roszczeń jak ewentualnego, sprawdzając, czy kwalifikacja taka nie jest pozorna i nie zmierza do ominięcia obowiązku fiskalnego. Wywody Sądu Apelacyjnego wskazują na związek przedstawionego zagadnienia z rozstrzygnięciem co do stopnia samodzielności roszczenia ewentualnego względem roszczenia głównego.

R.B.

III CZP 60/13

„Czy art. 199 k.c. może stanowić podstawę zezwolenia na zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości na podstawie art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603), jako czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu nieruchomością wspólną w ramach wspólnoty mieszkaniowej, w której liczba wyodrębnionych lokali wraz z lokalami niewyodrębnionymi, należącymi do dotychczasowego właściciela jest większa niż 7, w sytuacji, gdy wiąże się to z koniecznością złożenia oświadczenia wiedzy i woli poszczególnych współużytkowników wieczystych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 marca 2013 r., II Ca 729/12, D. Gamrat-Kubeczak, M. Grzesik, M. Ernest)

Wprawdzie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności (Dz.U. z 2005 r. Nr 175, poz. 1459) odwołuje się do art. 199 k.c., ale jedynie w odniesieniu do zgłoszenia sprzeciwu względem przekształcenia (a w poprzednim stanie prawnym – braku zgody na przekształcenie), a nie odnośnie do uzyskania zastępczej zgody na zgłoszenie wniosku o sprzedaż prawa na podstawie art. 32 ust. 1 i 2 u.g.n., a tym bardziej do uzyskania zgody na złożenie dodatkowych oświadczeń wiedzy i woli, wymaganych do zawarcia umowy sprzedaży na tej podstawie (udzielenie bonifikaty, ustanowienie hipoteki zabezpieczającej przyszłe roszczenie o zwrot udzielonej bonifikaty, poddanie się egzekucji co do tego roszczenia). Ponadto art. 199 k.c. stosuje się do zarządu wspólnotą, gdy liczba lokali wyodrębnionych i lokali niewyodrębnionych, należących nadal do dotychczasowego właściciela, nie jest większa niż siedem, a gdy jest większa niż siedem, stosuje się art. 21 i 22 u.w.l., które jednak nie wspominają o takiej umowie sprzedaży. W tym zakresie art. 199 k.c. mógłby więc mieć zastosowanie.

R.B.

III CZP 61/13

„Czy na podstawie art. 394² § 1 k.p.c. zażalenie przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji, w przedmiocie orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 29 maja 2013 r., VIII Cz 179/13, R. Krawczyk, H. Matuszewska, I. Dąbek)

W ocenie Sądu Okręgowego, ze względu na wyłączenie zawarte w końcowej części art. 394² § 1 k.p.c. powstają wątpliwości co do tego, czy przepis ten dopuszcza zaskarżalność orzeczeń w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego. Sąd Okręgowy zauważył, że z jednej strony można twierdzić, iż orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego jest postanowieniem wydanym w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu I instancji. Konieczność rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego jest następstwem rozpoznania zażalenia, a w przypadku strony działającej przez pełnomocnika – dodatkowo stosownego wniosku. Sąd drugiej instancji nie w każdej sytuacji orzeka o tych kosztach, gdyż rozstrzygnięcie takie nie jest wymagane, gdy zażalenie dotyczy kwestii wпадkowych rozstrzyganych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, ponieważ nie jest znany ostateczny wynik sprawy.

Z drugiej strony postanowienie o kosztach postępowania zażaleniowego ma charakter akcesoryjny i może mieć uzasadnienie teza, że postanowienie wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji to tylko ta część, która dotyczy ściśle przedmiotu zaskarżenia (oddalająca zażalenie lub zmieniająca postanowienie). W tej sytuacji postanowienie o kosztach postępowania zażaleniowego można uznać za wydanie nie w wyniku, ale w jedynie w związku z rozpoznaniem zażalenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przedstawionych wątpliwości nie rozwiązuje *ratio legis* nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, gdyż wprowadzenie zażalenia „poziomego” zamiast zażalenia do Sądu Najwyższego ograniczonego do postanowienia sądu drugiej instancji o kosztach procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, nie musi oznaczać, że zakres zaskarżalnych postanowień w przedmiocie kosztów procesu jest obecnie tożsamy, tym bardziej, że

wyłączenie przewidziane w art. 394² § 1 k.p.c. może prowadzić do odmiennego wniosku.

Sąd dodał, że konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania nie ma charakteru bezwzględnego, a niemożność zaskarżenia niektórych kategorii orzeczeń sądu drugiej instancji nie narusza standardów konstytucyjnych, więc nie jest wykluczone, że zażalenie do innego składu tego samego sądu nie przysługuje na postanowienie rozstrzygające o kosztach postępowania zażaleniowego.

A.T.

*

III CZP 62/13

„Czy postanowienie Sądu pierwszej instancji rozpoznające skargę na orzeczenie referendarza sądowego na podstawie art. 398²³ k.p.c. podlega dyspozycji art. 380 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. jako orzeczenie, od którego nie przysługiwało zażalenie?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 maja 2013 r., VI ACz 1135/13, E. Zalewska, M. Manowska, A. Zajęc)

Sąd Apelacyjny stwierdził, że rozwiązanie, zgodnie z którym w przypadku wniesienia skargi na orzeczenie referendarza sądowego, sąd orzeka jako sąd drugiej instancji stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu, przesądza to, iż na postanowienie sądu wydane w wyniku rozpoznania skargi na orzeczenie referendarza sądowego zażalenie nie przysługuje. Na tym etapie postępowania wpadkowego zostały zachowane również gwarancje dostępu do sądu oraz dwuinstancyjnego postępowania sądowego. Ustawodawca przyznał sądowi pierwszej instancji uprawnienia sądu drugiej instancji, co wskazywałoby na wyczerpanie trybu zażaleniowego, więc postanowienie wydane na podstawie art. 398²³ § 1 k.p.c. nie jest postanowieniem sądu pierwszej instancji, lecz postanowieniem sądu drugiej instancji.

Jednakże na możliwość kontroli przez sąd drugiej instancji postanowienia sądu pierwszej instancji utrzymującego w mocy postanowienie referendarza sądowego wskazuje brzmienie wymienionego przepisu i pozycja ustrojowa sądu pierwszej instancji. Okoliczność, że w sytuacji

rozpoznawania skargi na orzeczenie referendarza sądowego sąd tymczasowo przejmując rolę sądu drugiej instancji nie zmienia tego, że nadal ustrojowo jest to sąd pierwszej instancji. Artykuł 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. jest przepisem szczególnym i nie podlega wykładni rozszerzającej, a wywołuje on taki skutek, iż na postanowienie referendarza sądowego w przedmiocie kosztów sądowych lub kosztów procesu nie przysługuje zażalenie, co powoduje, że postanowienie to podlega dyspozycji art. 380 k.p.c. Przyjęcie odmiennego stanowiska ograniczałoby prawo strony do sądu, uniemożliwiając kontrolę instancyjną postanowienia sądu pierwszej instancji wydanego na podstawie art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c., zamykając stronie drogę do rozpoznania sprawy.

A.T.

*

III CZP 63/13

„Czy po uchyleniu nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym i przekazaniu sprawy do sądu właściwego na podstawie przepisu art. 505³⁴ § 1 k.p.c. w zw. z art. 502¹ § 1 k.p.c. i art. 499 pkt 4 k.p.c. niewskazanie przez powoda – na wezwanie Przewodniczącego – aktualnego adresu zamieszkania pozwanego winno skutkować umorzeniem postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 zd. 2 k.p.c., czy też jego zawieszeniem, na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2013 r., II Cz 574/13, R. Małcki)

Sąd Okręgowy wskazał, że w orzecznictwie sądów powszechnych zarysowały się dwa, wykluczające się wzajemnie rozwiązania co do sposobu postępowania w przypadku niewskazania przez powoda w wyznaczonym terminie aktualnego adresu pozwanego, po uchyleniu nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym i przekazaniu sprawy według właściwości.

Pierwsze rozwiązanie zakłada umorzenie postępowania w przypadku nieusunięcia braków formalnych pozwu. Podyktowane jest ono założe-

niem, że nie byłoby prawidłowe dokonanie zwrotu pozwu w sytuacji, w której toczyło się już elektroniczne postępowanie upominawcze (przynajmniej w zakresie koniecznym do dokonania oceny istnienia podstaw do wydania nakazu zapłaty), a art. 505³⁷ § 1 k.p.c. nie przewiduje rygору zawieszenia postępowania.

Drugie z funkcjonujących w orzecznictwie sądów powszechnych stanowisk, do którego przyjęcia skłania się Sąd Okręgowy, zakłada, że art. 505³⁷ § 1 k.p.c. nakazuje sądowi umorzyć postępowanie jedynie w przypadku niezapełnienia tych braków formalnych, którymi pozew dotknięty był już w chwili jego wniesienia (pozew bez zachowania formy pisemnej, brak podpisu), jednak ze względu na fakt, że sprawa była rozpoznawana w elektronicznym postępowaniu upominawczym, z woli ustawodawcy mógł być nimi dotknięty i to nie uniemożliwiało nadania mu biegu. Te wymagania natomiast, które pozew musi spełniać w każdym postępowaniu, w tym w elektronicznym postępowaniu upominawczym (np. adres pozwanego), powinny podlegać regułom ogólnym, w tym wypadku regule przewidzianej w art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., mającej zastosowanie do braków następczych, które ujawnią się po nadaniu biegu pozwowi niedotkniętemu brakami w chwili jego wnoszenia.

S.J.Z.

*

III CZP 64/13

„Czy możliwy jest upadek udzielonego zabezpieczenia, w oparciu o art. 754¹ k.p.c., przed datą w której można stwierdzić prawomocność orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlega zabezpieczeniu?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 czerwca 2013 r., V ACz 400/13, V ACz 401/13, I. Wilk, T. Pidzik, J. Kiercz)

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że wskazany w art. 754¹ k.p.c. początek biegu terminu upadku zabezpieczenia (tj. chwila uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego zabezpieczone roszczenie) nie

rodzi problemów teoretycznych i praktycznych wtedy, gdy co do takiego orzeczenia nie przysługuje z mocy ustawy środek odwoławczy ani inny środek zaskarżenia w toku instancji, czy też w sytuacji, w której orzeczenie jest zaskarżalne, a bezskutecznie upłynął termin do wniesienia środka zaskarżenia, a także gdy orzeczenie takie zaskarżono, jednakże środek zaskarżenia został cofnięty. W tych sytuacjach chwila (data) uprawomocnienia się orzeczenia jest tożsama z datą, w której istnieje możliwość stwierdzenia prawomocności tegoż orzeczenia.

Odmierna sytuacja występuje natomiast w sytuacjach, w których strona wniosła w terminie przysługujący jej środek zaskarżenia, następnie odrzucony jako niedopuszczalny. W takiej sytuacji, zgodnie z ustalonym stanowiskiem orzecznictwa, wniesienie środka zaskarżenia nie ma wpływu na datę uprawomocnienia się orzeczenia, którego ten środek dotyczy – orzeczenie staje się prawomocne pierwszego dnia po upływie terminu do wniesienia środka zaskarżenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego należy podkreślić, że możliwość stwierdzenia prawomocności takiego orzeczenia ma miejsce dopiero w chwili uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu środka zaskarżenia. W konsekwencji – ze względu na czas trwania postępowania międzyinstancyjnego – miesięczny termin wskazany w art. 754¹ k.p.c. w praktyce upływałby przed dniem, w którym możliwe byłoby wszczęcie egzekucji wobec obowiązującego, co czyniłoby udzielenie zabezpieczenia czynnością bezprzedmiotową.

Wskazane okoliczności powodują, zdaniem Sądu Apelacyjnego, że upadek zabezpieczenia nie może nastąpić przed datą, w której możliwe jest stwierdzenie prawomocności orzeczenia uwzględniającego rozszczenie, które podlega zabezpieczeniu. Inna wykładnia art. 754¹ k.p.c. pozbawiłaby uprawnionego możliwości skorzystania z udzielonego zabezpieczenia.

S.J.Z.

*

III CZP 65/13

„Czy na podstawie art. 222 § 2 k.c. wspólnota mieszkaniowa może domagać się od najemcy niewydzielonego lokalu mieszkal-

nego zaniechania naruszenia prawa własności polegającego na naruszeniu wyglądu elewacji budynku poprzez przywrócenie kształtu i rozmiaru otworów okiennych do stanu poprzedniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 3 lipca 2013 r., III Ca 142/13, T. Pawlik, K. Hadryś, A. Hajda)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy jest przesądzenie, czy przedmiotowe naruszenie dotyczy praw wynikających ze współwłasności części wspólnych czy też praw wynikających z prawa własności lokalu. Możliwe jest zajęcie stanowiska, że żądanie pozwu, jako dotyczące nieuprawnionej wymiany okien przez najemcę lokalu, odnosi się do praw wynikających wyłącznie z prawa własności lokalu. Przemawia za tym treść art. 3 ust. 2 ustawy o własności lokalu, z którego *a contrario* wynika, że części budynku służące wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali (np. okna mieszkania) nie wchodzi w skład nieruchomości wspólnej (takie też stanowisko można zauważyć w orzecznictwie sądów administracyjnych).

Zdaniem Sądu drugiej instancji z drugiej strony nie można pominąć jednak, że chociaż naruszenie prawa własności wskazane w art. 222 § 2 k.c. jest przede wszystkim naruszeniem prawa majątkowego to nie można wyłączyć, że z takim naruszeniem będą się też łączyły negatywne doznania psychiczne o charakterze niemajątkowym.

Trzeba też brać pod uwagę, że w ramach przewidzianego w tym przepisie roszczenia przywrócenia stanu zgodnego z prawem właściciela, co do zasady, jest uprawniony do żądania nakazania osobie trzeciej naruszającej jej własność, podjęcia działań prowadzących do zmiany sposobu korzystania z nieruchomości niezgodnego z jego wolą, na inny określony sposób zgodny z wolą właściciela i zgodny z prawem. W tym kontekście powstaje wątpliwość – pomimo tego, że prace polegające na wymianie okien niewątpliwie nie dotyczyły nieruchomości wspólnej – czy wspólnocie mieszkaniowej nie służy jednak w rozpatrywanej sprawie roszczenie przewidziane w art. 222 § 2 k.c.

Według Sądu przedstawiającego zagadnienie prawne, przemawia za tym okoliczność, że elewacja budynku jest dobrem wspólnym i nie jest

obojętne dla wspólnoty jako całości, w jaki sposób właściciele lokali wykonują prace dotyczące części służących do ich wyłącznego użytku, jeśli ma to negatywny wpływ na wygląd całego budynku.

A.Z.

*

III CZP 66/13

„Czy wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym następnie umorzeniem tego postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 zd. 2 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 27 maja 2013 r., VI Ga 43/13, Z. Krepski)

Zdaniem Sądu Okręgowego, za twierdzącą odpowiedzią na przedstawione zagadnienie prawne przemawiają następujące argumenty.

Po pierwsze, przy umorzeniu postępowania elektronicznego stosownie do art. 505³⁷ § 1 *in fine* k.p.c. nie występuje charakterystyczna formuła „pozew nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa”, która towarzyszy zwrotowi pozwu nieuzupełnionego w terminie (art. 130 § 2 k.p.c.), umorzenia postępowania zawieszono (art. 182 § 2 k.p.c.) i cofnięcia pozwu (art. 203 § 2 k.p.c.).

Po drugie, przepisy postępowania cywilnego, np. art. 182 § 2, art. 130 § 2, art. 203 § 2 i art. 428 § 2 k.p.c., które stanowią wprost o tym, że pozew nie wywołuje żadnych skutków jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa, są przepisami wyjątkowymi, wprowadzając bowiem odstępstwa od generalnej zasady w prawie cywilnym, zgodnie z którą pozew wywołuje wszystkie skutki prawne, które wynikają z ustawy, w tym także przerwanie biegu przedawnienia po myśli art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. Jednak jako wyjątek od zasady nie mogą być interpretowane rozszerzająco.

Po trzecie, przyjęcie poglądu, że pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończony umorzeniem postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 *in fine* k.p.c. nie wywołuje skutków prawnych, jest

zgodne zarówno z wykładnią literalną tego przepisu (brak formuły o niewywoływaniu skutków przez pozew po umorzeniu postępowania), jak też z wykładnią systemową przepisów kodeksu postępowania cywilnego, w którym normy wyłączające skutki prawne połączone z wniesieniem pozwu mają charakter wyjątkowy, a wszelka analogia w tej kwestii jest niedozwolona.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że są także argumenty, które mogą przemawiać za przyjęciem przeciwnego stanowiska. Wiążą się one z wykładnią funkcjonalną przyczyn umorzenia na podstawie art. 505³⁷ § 1 *in fine* k.p.c. Te przyczyny są identyczne jak w przypadku zwrotu pozwu na podstawie art. 130 § 2 k.p.c., z tą tylko różnicą, że jeżeli nie zostaną usunięte braki formalne pozwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana, to nie można już pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym zwrócić, lecz należy umorzyć postępowanie. Jest to konsekwencją przyjęcia zasady pełnej kontynuacji postępowania elektronicznego po złożeniu sprzeciwu, po uchyleniu nakazu zapłaty lub stwierdzeniu braku podstaw do jego wydania co sprawia, że nie można przejść do porządku dziennego nad faktem, że w sądzie elektronicznym wydano nakaz zapłaty lub były badane podstawy do wydania nakazu zapłaty – a więc toczyło się postępowanie.

Drugi argument związany jest z tezą sformułowaną w orzecznictwie i literaturze, zgodnie z którą czynność, w szczególności procesowa, aby powodowała skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia, musi być przedsięwzięta skutecznie.

A.Z.

*

III CZP 67/13

„Czy zachodzi powaga rzeczy osądzonej w sprawie o dochodzone od zakładu ubezpieczeń odszkodowanie w związku z wypadkiem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w sytuacji, gdy prawomocnym wyrokiem roszczenia te zostały oddalone z uwagi na brak legitymacji biernej, wynikający z niedo-

puszczalności w uprzednim stanie prawnym możliwości dochodzenia roszczeń bezpośrednio od ubezpieczyciela?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 lipca 2013 r., I ACz 993/13, M. Tomaszewski, W. Kryślak, E. Staniszevska)

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą zasadności przyjęcia powagi rzeczy osądzonej w sytuacji, w której w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji obowiązujący stan prawny wykluczał możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych bezpośrednio od ubezpieczyciela, natomiast obecnie obowiązujący art. 822 § 4 k.c. taką możliwość dopuszcza. Dla przedstawionej kwestii istotne znaczenie ma art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz.U. Nr 45, poz. 242), wprowadzający taką możliwość do porządku prawnego. Na gruncie tego przepisu Sąd Najwyższy wyraził dwa rozbieżne zapatrywania; jedno, przyjmujące możliwość dochodzenia od ubezpieczyciela roszczeń powstałych przed wejściem w życie powołanej ustawy, tj. przed dniem 1 stycznia 1985 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1986 r., IV CR 44/86), i drugie, taką możliwość negujące (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1987 r., IV CR 275/87).

Sąd Apelacyjny przychylił się do pierwszego stanowiska, argumentując, że w omawianym zakresie wzgląd na treść art. 3 k.c. nie może mieć decydującego znaczenia. Zwrócił uwagę, że intencją ustawodawcy wprowadzającego art. 57 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych było umożliwienie osobom poszkodowanym dochodzenia roszczeń bezpośrednio od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej, niezależnie od czasu postania roszczeń. Podkreślił także, powołując się na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 304/11, że o wystąpieniu stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga nie tylko tożsamość stron występujących w obu sprawach, ale również tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

E.S.S.

III CZP 69/13

„Czy przerywa bieg zasiedzenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 w związku z art. 175 k.c. nabycie własności poprzez czynność sprzedaży na licytacji w postępowaniu egzekucyjnym, w trybie art. 999 § 1 k.p.c. i wydanie nieruchomości nabywcy przez dłużnika egzekwowanego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 25 lipca 2013 r., I Ca 244/13, B. Bojakowska, A. Smus, P. Majkowski)

Podstawą wątpliwości Sądu Okręgowego są skutki prawne postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości (art. 999 § 1 k.p.c.) w zakresie biegu terminu zasiedzenia. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę na możliwość zajęcia stanowiska, że orzeczenie to, jeśli jest połączone z wydaniem nieruchomości, przerywa bieg terminu zasiedzenia. Wynika to z wykładni językowej art. 345 k.c., w którym mowa jest o przywróceniu posiadania, co oznacza, że wcześniej musiała nastąpić jego utrata. Stanowisko przeciwne wynika natomiast z wykładni systemowej tego przepisu, która prowadzi do wniosku, iż przywrócenie posiadania odnosi się tylko do takiej formy jego utraty, która miała charakter samowolny.

Sąd Okręgowy, uwzględniając charakter nabycia prawa własności na podstawie art. 999 § 1 k.p.c., które jest nabyciem pierwotnym, a nabywca działa w zaufaniu do władzy publicznej, oraz fakt, że postanowienie o przysądzeniu własności jest jednocześnie tytułem egzekucyjnym do wprowadzenia właściciela w posiadanie nieruchomości, a także biorąc pod uwagę konstytucyjną zasadę ochrony prawa własności, przychylił się do stanowiska, że czynność ta przerywa bieg terminu zasiedzenia.

E.S.S.

*

III CZP 70/13

„Czy dopuszczalne jest przelanie przez właściciela lokalu na rzecz wspólnoty mieszkaniowej uprawnień przysługujących mu

wobec sprzedawcy lokalu w związku z wadami fizycznymi nieruchomości wspólnej?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2013 r., I CSK 576/12, T. Wiśniewski, A. Piotrowska, K. Zawada)

Wątpliwości Sądu Najwyższego, przedstawiającego powiększonemu składowi Sądu Najwyższego omawiane zagadnienie prawne, skoncentrowały się wokół tego, czy wspólnota mieszkaniowa, ze względu na zakres jej zdolności prawnej, ograniczający się wyłącznie do czynności dotyczących zarządzania nieruchomością wspólną, może być stroną (cesjonariuszem) umowy przelewu wierzytelności przysługujących właścicielom, związanych z wadami nieruchomości wspólnej i czy umowa przelewu rodzi skutek w postaci powstania takiego związku między tymi roszczeniami a zarządzaniem nieruchomością wspólną, który sprawia, że sądowe dochodzenie tych roszczeń na rzecz wspólnoty staje się czynnością z zakresu administrowania nieruchomością wspólną. Mają one źródło w rozbieżnych poglądach orzecznictwa i doktryny, odnoszących się do tej kwestii, stanowiącej odzwierciedlenie nadal obecnych, zwłaszcza w doktrynie, poważnych kontrowersji co do zdolności prawnej wspólnoty i jej zakresu oraz jej majątku.

Niejednoznaczność przedstawionego zagadnienia wynika z tego, że wspólnota mieszkaniowa powołana została wyłącznie do sprawowania zarządu nieruchomością wspólną, w związku z czym trudno uznać ją za pełnoprawnego uczestnika obrotu cywilnoprawnego, zdolnego do podejmowania każdego rodzaju aktywności gospodarczej i w konsekwencji, do zawierania dowolnych umów, w tym umów przelewu wierzytelności, bez względu na źródło i charakter tych wierzytelności. Wymaga ponadto rozważenia, czy ustawowo określone kompetencje wspólnoty mieszkaniowej, determinujące zakres przydanej jej zdolności prawnej, mogą być zmienione (poszerzone) wolą właścicieli lokali oraz wspólnoty mieszkaniowej, przez zawarcie opisanych wyżej umów przelewu.

Przyjęcie poglądu, że dochodzenie roszczeń, dotyczących wad fizycznych nieruchomości wspólnej, nie należy do czynności związanych z zarządzaniem nieruchomością wspólną, a więc nie leży w granicach zdolności prawnej wspólnoty, a ponadto właściciele lokali nie mogą dowolnie, w oderwaniu od przepisów ustawy o własności lokali, kształ-

tować w drodze umów przelewu, ustawowych kompetencji wspólnoty, prowadzi do konkluzji o niedopuszczalności przenoszenia przez właścicieli lokali, przysługujących im, z tytułu wad nieruchomości wspólnej, uprawnień na rzecz wspólnoty. Pogląd ten można podbudować argumentem, że roszczenia właścicieli mają charakter indywidualny, wynikają z umów sprzedaży lokalu, zawartych ze sprzedawcą, a roszczenia te mają doprowadzić do przywrócenia, zachwianej istnieniem wad nieruchomości wspólnej, ekwiwalentności świadczeń w relacji kupujący – sprzedający. Nabywcy wadliwego lokalu pozostawiona zostaje decyzja, czy i w jakiej postaci dochodzić od sprzedawcy rekompensaty za sprzedanie lokalu obciążonego wadami fizycznymi w zakresie nieruchomości wspólnej i brak przeszkód, aby każdy z właścicieli lub wszyscy z nich wspólnie, w zależności od rodzaju roszczenia, dochodzili ich od sprzedawcy.

Za wyrażeniem poglądu o dopuszczalności zawarcia umów przelewu wskazanych wierzytelności na rzecz wspólnoty przemawia z kolei związek przenoszonych roszczeń właścicieli z nieruchomością wspólną (chodzi o wady fizyczne nieruchomości wspólnej, a nie indywidualnych lokali), a także niewątpliwe uproszczenie i usprawnienie dochodzenia w postępowaniu sądowym, przez jeden podmiot, czyli wspólnotę, rozproszonych, ze względu na wielość uprawnionych właścicieli, roszczeń. Sprawia to, że przedstawione zagadnienie, oprócz elementów ściśle jurydycznych, ma także doniosły aspekt praktyczny.

S.J.Z.

*

III CZP 71/13

„Czy przeniesienie przed zwrotem rzeczy przez właściciela budynku stanowiącego odrębny od gruntu przedmiot własności na osobę trzecią wierzytelności o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy sprzeciwia się właściwości zobowiązania w rozumieniu art. 509 § 1 k.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013 r., I ACa 1254/12, E. Jefimko, R. Dzięczek, A. Sędrowska)

Sąd Apelacyjny wskazał, że charakter prawny roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy (art. 224 § 2 k.c.) jest sporny w judykaturze. Za dominujące należy uznać stanowisko, że może być ono dochodzone niezależnie od roszczenia windykacyjnego (także wtedy, gdy nie nastąpiło jeszcze wydanie nieruchomości) i może być samodzielnym przedmiotem obrotu. Przyjęcie za trafne stanowiska o samodzielnym charakterze roszczeń uzupełniających skutkowałoby uznaniem, że właściwość zobowiązania (w rozumieniu art. 509 § 1 k.c.) nie sprzeciwia się przeniesieniu na osobę trzecią wierzytelności o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy na podstawie umowy zawartej zanim nastąpił zwrot rzeczy.

Sąd Apelacyjny zwrócił jednak uwagę, że w obecnym orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawił się pogląd o braku samodzielności roszczeń uzupełniających. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11 (OSP 2012, nr 10, poz. 93) Sąd Najwyższy wskazał, że art. 229 § 1 zdanie pierwsze k.c. stanowi, że roszczenie właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot pożytków lub zapłatę ich wartości, jak również roszczenia o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że nie miałoby sensu uzależnienie biegu terminu przedawnienia roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy od chwili jej zwrotu, jeżeli wynagrodzenia tego można by żądać także bez uprzedniego dochodzenia wydania rzeczy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, u podstaw tego poglądu tkwi założenie, że do chwili zwrotu rzeczy roszczenia uzupełniające (a przynajmniej roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy) w ogóle nie powstają. W ocenie Sądu Apelacyjnego, podzielenie powyższego stanowiska skutkowałoby uznaniem, że przelew wierzytelności o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy zanim nastąpił jej zwrot sprzeciwiałby się właściwości zobowiązania w rozumieniu art. 509 § 1 k.c.

S.J.Z.

III CZP 72/13

„Czy w świetle normy prawnej zawartej w art. 120 § 1 k.c. termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) rozpoczyna swój bieg od dnia wykonania zobowiązania, czy też od dnia zaistnienia szkody albo od dnia dowiedzenia się wierzyciela o szkodzie?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 4 lipca 2013 r., II Ca 1408/12, M. Wojtkiewicz, V. Osińska, S. Krajewski)

Sąd Okręgowy podał jako podstawę swych wątpliwości rozbieżność orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącą tego, czy o początku biegu przedawnienia roszczenia z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania decyduje stan świadomości wierzyciela co do wyrządzenia szkody, czy też obiektywny fakt jej wystąpienia, a także czy dla ustalenia daty wymagalności, jako początku biegu przedawnienia, szkoda musi zaistnieć i ujawnić się w sposób obiektywny i pozwalający na ustalenie wielkości związanego z nią uszczerbku. W konkluzji Sąd Okręgowy uznał, że w kontekście art. 120 § 1 k.c. najwcześniej możliwym terminem do wezwania dłużnika do spełnienia zobowiązania jest samo jego powstanie. Zobowiązanie do naprawienia szkody nie powstaje wcześniej niż sama szkoda, ta natomiast może powstać zarówno w chwili wykonania zobowiązania, jak i w terminie późniejszym. Dla ustalenia początku biegu terminu przedawnienia decydujące znaczenia ma ustalenie kiedy stwierdzenie wystąpienia tej szkody – jako konkretnego uszczerbku w sprawach majątkowych lub interesach poszkodowanego – było w sposób obiektywny możliwe, choćby miało to oznaczać, że odpowiedzialność dłużnika będzie mieć miejsce po upływie wieloletniego okresu od dnia wykonania zobowiązania.

E.S.S.

*

III CZP 73/13

„1. Czy istnienie „uzasadnionego interesu” stanowi przesłankę materialnoprawną do wytoczenia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone?

a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze:

2. Czy uzasadniony interes w wytoczeniu powództwa w sprawie o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ulega wyczerpaniu, jeśli w stosunku do pozwanego przedsiębiorcy Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał uprzednio decyzję o uznaniu za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i zakazał stosowania praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), w sytuacji gdy w obu postępowaniach zarzuty dotyczą stosowania przez tego przedsiębiorcę tych samych postanowień wzorców umów?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 sierpnia 2013 r., VIA Ca 579/12, U. Wiercińska, M. Kuracka, A. Wapińska)

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przesłankę istnienia „uzasadnionego interesu”, o jakim mowa w art. 7 ust. 2 dyrektywy Rady EWG 93/13, uprawniającego organizację pozarządową do wszczęcia postępowania mającego na celu ochronę interesów konsumentów m.in. w ramach kontroli abstrakcyjnej postanowień wzorca umowy, można rozumieć dwojako.

Pierwsze rozumienie spełnienia tej przesłanki sprowadza się do stwierdzenia, że interes konsumenta, jako zespół wartości podlegających ochronie przed nadużyciami ze strony sprzedawców lub dostawców, w szczególności przed jednostronnymi standardowymi umowami i niedozwolonym wyłączeniem z umów podstawowych praw, stanowi immanentną podstawę legitymacji materialnoprawnej w rozumieniu art. 385¹ k.c., tym samym niezbędną, niejako podstawową, przesłankę materialnoprawną uwzględnienia powództwa obok innych przesłanek pozytywnych i negatywnych wymaganych wskazanym przepisem, przy założeniu istnienia legitymacji formalnej, procesowej organizacji społecznej, o której mowa w art. 479³⁸ § 1 k.p.c.

A contrario brak takiego interesu konsumenta powoduje brak legitymacji materialnoprawnej po stronie danej organizacji (stowarzyszenia) do wytoczenia powództwa w przedmiocie abstrakcyjnej kontroli wzorca na podstawie art. 479³⁸ § 1 k.p.c. w zw. art. 385¹ § 1 k.c. i nast.

Drugie rozumienie spełnienia przesłanki istnienia „uzasadnionego interesu” sprowadza się natomiast do badania spełnienia przesłanek

określonych w przepisie art. 479³⁸ § 1 k.p.c., w tym – w odniesieniu do organizacji pozarządowych (wcześniej organizacji społecznych) – czy zadaniem statutowym takich organizacji jest ochrona konsumentów.

Należy zauważyć, że ani w preambule, ani w art. 7 ust. 2 ww. dyrektywy, nie zostało wyjaśnione, jak należy rozumieć pojęcie „osoby lub organizacje, które na podstawie przepisów prawnych państwa członkowskiego mają uzasadniony interes do działania w sprawie”, co powinno uprawniać je do wytaczania powództw dotyczących kontroli postanowień umownych. Oznacza to, że określenie kręgu podmiotów legitymowanych do wszczynania tego rodzaju postępowań zostało pozostawione ustawodawcy krajowemu, który jednoznacznie uregulował tę kwestię w przepisie art. 479 § 1 i 2 k.p.c., uznając w ten sposób dorozumianie, iż wszystkie podmioty wymienione w tym przepisie mają interes w wystąpieniu z powództwem o dokonanie kontroli abstrakcyjnej jako *actio popularis*.

A.Z.

*

III CZP 74/13

„Czy w sprawie o zapłatę zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią osoby bliskiej (art. 446 § 4 k.c.) w razie śmierci powoda po wytoczeniu powództwa dopuszczalne jest odpowiednie stosowanie art. 445 § 3 k.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 5 sierpnia 2013 r., III Cz 537/13, D. Pacześniowska, J. Naczyńska, A. Janas)

Podstawą wątpliwości Sądu Okręgowego jest dopuszczalność następstwa prawnego w sprawie o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej wszczętej na podstawie art. 446 § 4 k.c. Sąd Okręgowy zauważył, że zindywidualizowany charakter tej krzywdy przemawia za przyjęciem, iż wskazane roszczenie jest ściśle związane z osobą uprawnionego i z tego powodu nie wchodzi w skład spadku i nie podlega dziedziczeniu (art. 922 § 2 k.c.). Ustawodawca nie przewidział także wyjątku od tej zasady, tak jak uczynił to w przypadku innych roszczeń z tytułu krzywdy, np. art. 445 § 3 k.c., który ma odpowiednie

zastosowanie do roszczeń przewidzianych w art. 445 § 1 i 2 k.c., a także w art. 448 k.c.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych podkreśla się, iż wejście w życie art. 446 § 4 k.c. w relacji do art. 448 k.c. nie przesądza powstania roszczeń z tytułu krzywdy spowodowanej śmiercią osoby najbliższej, lecz jedynie ułatwia ich dochodzenie. Przyjęcie zatem stanowiska, że wejście w życie tego przepisu, bez jednoczesnego wprowadzenia przepisu analogicznego do art. 445 § 3 k.c., znacznie pogarsza sytuację prawną spadkobierców uprawnionego oraz prowadzi do odmiennej oceny prawnej tych samych stanów faktycznych.

W ocenie Sądu Okręgowego, ze względu na podobieństwo roszczeń wynikających z art. 446 § 4 i 445 § 1 i 2 k.c. oraz wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadę demokratycznego państwa prawnego i równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) zasadne jest wypełnienie przedstawionej luki w prawie przez odpowiednie stosowanie art. 445 § 3 k.c. do roszczeń o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej. Sąd drugiej instancji zauważył jednak, że przepis ten stanowi wyjątek od zasady przewidzianej w art. 922 § 2 k.c., wyłączającej dziedziczenie praw ściśle związanych z osobą zmarłego, a roszczenie wynikające z art. 446 § 4 k.c. ma właśnie taki charakter. Niedopuszczalność takiej analogii wynika także z literatury przedmiotu oraz z niektórych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

E.S.S.

*

III CZP 75/13

„Czy do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i samo powstanie szkody miało miejsce przed dniem 1 stycznia 2012 r., a postępowanie sądowe wszczęte zostało po dniu 1 stycznia 2012 r., zastosowanie mają – z uwagi na treść art. 222 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 163 poz. 981) – przepisy tej ustawy, która weszła w życie 1 stycznia 2012 r., czy też przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r.

– Prawo geologiczne i górnictwo (Dz.U. z 2005 r. Nr 228 poz. 1947 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 lipca 2013 r., I ACa 405/13, M. Wołczańska, J. Kurpierz, E. Karpeta)

Sąd Apelacyjny wskazał, że w judykaturze występuje stanowisko, iż art. 222 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnictwo jest przepisem procesowym. Jednakże pojawiają się także twierdzenia, że ww. ustawa nie zawiera żadnych przepisów procesowych – w przeciwieństwie do poprzednio obowiązującego aktu prawnego (ustawy z 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnictwo) – a zatem w istocie art. 222 ustawy z 9 czerwca 2011 r. jest przepisem bezprzedmiotowym.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, wątpliwości dotyczących kwestii intertemporalnych nie wyjaśnia także art. 3 k.c., zgodnie z którym ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu. Należy pamiętać, że ustanowione w art. 3 k.c. wyjątki, mogące uzasadniać odstępstwo od zasady nieretroakcji, powinny wynikać zawsze z brzmienia lub celu. Stosowanie retroaktywne prawa nie może być natomiast wyprowadzone w drodze interpretacji, lecz musi być jasno wypowiedziane w samej ustawie.

Jak zauważył jednak Sąd drugiej instancji, chociaż w orzecznictwie dominuje stanowisko, że w demokratycznym państwie prawnym nie można wywodzić mocy wstecznej ustawy z jej celu, w niniejszej sprawie można mieć w polu widzenia skutki rozumienia przepisu art. 222 ustawy z 9 czerwca 2011 r. przez osoby pokrzywdzone ruchem zakładu górnictwa (dotkniętych „szkodą górnictwem”), które domagają się i będą się domagać naprawienia takiej szkody. Nowe Prawo geologiczne i górnictwo w istocie nie zmienia procedury dochodzenia naprawienia takich szkód, jednak znosi ograniczenie w wyborze sposobu naprawienia szkody.

Według art. 94 ust. 1 ustawy z 4 lutego 1994 r., w odróżnieniu od art. 363 k.c., restytucja naturalna jest preferowanym sposobem naprawienia szkód górniczych, a jedynie w wyjątkowych sytuacjach określonych w art. 95 ust. 1, tj, gdy jest ona niemożliwa bądź jej koszty rażąco przekraczałyby wielkość szkody, dopuszcza się zastąpienie restytucji naturalnej odszkodowaniem pieniężnym.

W nowym Prawie geologicznym i górnictwym zrównano prawa pokrzywdzonych jakimkolwiek działaniem, zgodnie bowiem z art. 145 tej ustawy do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2, stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Pokrzywdzony ruchem zakładu górnictwego ma zatem obecnie możliwość wyboru sposobu naprawienia szkody zgodnie z art. 363 k.c. W tej sytuacji wydaje się, że stosowanie przepisów nowej ustawy nie mogłoby zostać uznane za niekonstytucyjne.

A.Z.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Odpowiedzialność przewidzianą w art. 299 k.s.h. ponosi także likwidator spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 stycznia 2010 r., III CZP 91/09, T. Ereciński, J. Frąckowiak, J. Gudowski, W. Katner, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, T. Wiśniewski, OSNC 2010, nr 6, poz. 85; BSN 2010, nr 1, s. 12; MoP 2010, nr 19, s. 1071; Rej. 2010, nr 4, s. 174; Rej. 2010, nr 7–8, s. 175)

Glosa

Krzysztofa Wiszniewskiego, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Acta Iuris Stetinensis 2, 2011, nr 961, s. 167

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem autora, odesłanie zawarte w art. 280 k.s.h. obejmuje swoim zakresem wszystkie przepisy kodeksu spółek handlowych, które wyznaczają sytuację prawną członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jest ono jednak odesłaniem odpowiednim, a nie wprost. Możliwość odpowiedniego stosowania oznacza natomiast konieczność uwzględnienia celu likwidacji. Cel ten, a także funkcja art. 299 k.s.h. przesądzają jednak, że likwidatorów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie można zaliczyć do zakresu podmiotowego wskazanych przepisów.

Uchwałę opatrzyli komentarzem K. Wróbel i P. Letolc (MoP 2010, nr 19, dodatek, s. 46). Została ona uwzględniona także w przeglądach orzecznictwa przez K. Osajdę (Glosa 2011, nr 2, s. 5 i Glosa 2011, nr 3, s. 5) oraz A. Pęczyk-Tofel i M.S. Tofla (Pr.Spótek 2010, nr 7–8, s. 5).

E.S.S.

*

Sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 w związku z art. 39 pkt 5 k.k.), może domagać się od ubezpieczyciela – na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego.

(uchwała z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 31/11, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, K. Strzelczyk, OSNC 2012, nr 3, poz. 29; OSP 2012, nr 4, poz. 43; BSN 2011, nr 7, s. 9; Rej. 2011, nr 9, s. 146; Rej. 2012, nr 3, s. 191; Forum Prawnicze 2012, nr 1, s. 140)

Glosa

Justyny Kornaszewskiej, Palestra 2013, nr 7–8, s. 188

Glosa ma charakter aprobowany.

Autorka omówiła konstrukcję prawną umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Zauważyła, że z żadnego z przepisów nie wynika wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela w sytuacji, w której obowiązek naprawienia szkody orzeczony został jako środek karny. Uznała, że wykonanie przez sprawcę wypadku komunikacyjnego orzeczonego wobec niego środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody nie pozbawia go możliwości wystąpienia przeciwko ubezpieczycielowi z roszczeniem regresowym na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. W konkluzji zaaprobowwała stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w sentencji uchwały.

Aprobującą glosę do uchwały sporządził M. Krajewski (OSP 2012, nr 4, poz. 43). Została ona także omówiona w „Przeglądzie orzecznictwa” pod red. J. Pisulińskiego (Forum Prawnicze 2012, nr 4, s. 122).

M.P.

*

Wady występujące w substancji lokalu mieszkalnego będącego przedmiotem najmu mogą uzasadniać żądanie obniżenia czynszu.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 122/11, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski, IC 2012, nr 11, s. 40)

Glosa

Joanny Dominowskiej, Glosa 2013 r., nr 3, s. 44

Glosa jest, co do zasady, krytyczna.

Komentowany wyrok dotyczy relacji między wykonaniem zastępczym, przyznanym przez ogólne przepisy kodeksu cywilnego, a szczegółowymi regulacjami tego wykonania, w odniesieniu do umowy najmu. Glosatorka zwróciła uwagę, że nie ma przeszkód, by najemca skorzystał z następującego uprawnienia – wierzyciel, który w postępowaniu rozpoznawczym otrzymał upoważnienie do wykonania czynności na koszt dłużnika, może nie wyklądać kwoty niezbędnej do wykonania zastępczego, lecz zwrócić się do sądu, jako organu egzekucyjnego, na podstawie art. 1049 § 1 zdanie drugie k.p.c., o przyznanie mu sumy potrzebnej do wykonania tej czynności. Taka możliwość przysługuje też wierzycielowi, który uzyskał w tytule egzekucyjnym jedynie samo upoważnienie do zastępczego wykonania, a więc bez jednoczesnej wzmianki, że wykonanie to nastąpi na koszt dłużnika.

W dalszej kolejności autorka glosy skoncentrowała się na wzajemnym stosunku art. 480 do art. 663 k.c. W jej ocenie, Sąd Najwyższy przyjął, że pomiędzy tymi przepisami zachodzi relacja *lex specialis derogat legi generali*, zatem szczególny przepis art. 663 k.c. deroguje – w odniesieniu do umowy najmu – ogólny przepis art. 480 k.c. W efekcie wierzyciel – najemca nie może zwrócić się do sądu z powództwem o ukształtowanie stosunku prawnego i w tej sytuacji nie może również skorzystać z możliwości egzekucyjnych, które zapewnia art. 1049 § 1 k.p.c.

Zdaniem glosatorki, między normami art. 480 i art. 663 k.c. nie zachodzi sprzeczność. W jej ocenie, reguła *lex specialis derogat legi generali* nie ma w tym przypadku zastosowania, a jednocześnie przy braku jakiegokolwiek innego przepisu, który regulowałby ten zbieg norm i wynikających z nich uprawnień należy uznać, że decyzja, z którego z nich skorzystać, należy wyłącznie do uprawnionego.

Za zasadne natomiast uznała glosatorka stanowisko Sądu Najwyższego w zakresie, w jakim podkreślił on, że art. 664 k.c. zezwala na obniżenie czynszu najmu nie tylko w przypadku jego składników wiążących się ściśle z bieżącą eksploatacją lokalu, lecz także w przypadku wad dotyczących substancji lokalu.

P.G.

*

Artykuł 19b ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 117, poz. 1397 ze zm.) nie ma zastosowania także do umów pośrednio związanych z przedmiotem działalności gospodarczej spółki określonym w tym przepisie.

(wyrok z dnia 20 stycznia 2012 r., I CSK 214/11, J. Górowski, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC 2012, nr 7–8, poz. 94; OSP 2013, nr 7–8, poz. 81; Rej. 2012, nr 10, s. 196)

Glosa

Agnieszki Pyrzyńskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 7–8, poz. 81

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka wyraziła zapatrywanie, że w przypadku przejścia części zakładu pracy poprzedni i nowy pracodawca mogą uregulować rozliczenia w szerszym zakresie, niż wynika z art. 23¹ § 2 k.p. w związku z art. 376 k.c., przy czym może to nastąpić w granicach wyznaczonych przez art. 353¹ k.c. Uznała następnie, że mimo iż rozmiar świadczenia z tytułu nagrody jubileuszowej (odprawy emerytalnej) jest wyznaczany z uwzględnieniem czynnika czasu (staż pracy), należy ono do kategorii świadczeń jednorazowych. Sformułowała tezę, że konstrukcja świad-

czenia ciągłego lub okresowego może mieć zastosowanie tylko wówczas, gdy element czasu wpływa na rozmiar świadczenia po powstaniu obowiązku jego spełnienia, choćby jeszcze niezaktualizowanego. Stwierdziła dalej, że pojęcie „umowa, której zamiarem jest zwolnienie z długu” w rozumieniu art. 19b ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji obejmuje wyłącznie czynność prawną nieodpłatną, nie obejmuje zaś ugody jako czynności prawnej o charakterze odpłatnym.

Odmienne niż Sąd Najwyższy autorka podniosła, że zarówno czynności podejmowane przez przedsiębiorcę w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, jak i czynności związane z organizacją przedsiębiorstwa oraz zapewnieniem jego prawidłowego funkcjonowania mieszczą się w zakresie prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej i stanowią czynności bezpośrednio związane z przedmiotem działalności gospodarczej spółki określonym w statucie.

M.P.

*

Wadliwości pełnomocnictwa udzielonego poza granicami kraju związane z jego uwierzytelnieniem, o którym mowa w art. 1138 zdanie drugie k.p.c., nie przesądzają o braku materialnoprawnej skuteczności tego pełnomocnictwa do przeniesienia własności nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej.

(wyrok z dnia 31 maja 2012 r., IV CSK 419/11, K. Strzelczyk, M. Bączyk, G. Misiurek, OSP 2013, nr 7–8, poz. 80)

Glosa

Mateusza Pilicha, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 7–8, poz. 80

Glosa ma charakter aprobujący.

Za pozbawione podstaw komentator uznał twierdzenie, że brak uwierzytelnienia zagranicznego dokumentu, określanego inaczej mianem „legalizacji”, powoduje *ipso iure* nieważność lub bezskuteczność udzielonego pełnomocnictwa, a osoba, którą niejako „wadliwie” umocowano, dalej działa w cudzym imieniu tylko jako *negotiorum gestor*. Podniósł

bowiem, że wymóg uwierzytelnienia zagranicznego dokumentu urzędowego przez polskie przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny – ewentualnie zastąpiony na mocy umowy międzynarodowej przez inną czynność urzędową organu państwa pochodzenia dokumentu (jak tzw. *apostille*) – zmierza do potwierdzenia jego autentyczności, a zatem odgrywa rolę jedynie w takim zakresie, w jakim chodzi o moc dowodową dokumentu publicznego. Zauważył następnie, że uwierzytelnienie dokumentu wymagane w myśl art. 1138 k.p.c. lub *apostille* w obrocie między państwami-stronami konwencji haskiej z 1961 r. jest warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym do dokonania wpisu w księdze wieczystej, gdyż właściwe do tego organy państwowe są obowiązane stosować własne normy proceduralne (*lex fori processualis*), które m.in. regulują zagadnienie dokumentów lub innych środków dowodowych, jakimi w danym postępowaniu można się posłużyć. Dodał, że klauzula legalizacyjna, a tym bardziej klauzula *apostille*, nie stanowią wiążącego potwierdzenia, iż dokument spełnia wymagania co do formy przewidziane w prawie państwa jego wystawienia. W konsekwencji, sąd lub notariusz jest zobowiązany do stwierdzenia treści i prawidłowego zastosowania prawa wskazanego jako właściwe przez normę kolizyjną miarodajną dla zakresu formy czynności prawnej (art. 25 p.p.m.), z którą powinien skonfrontować przedstawiony mu dokument niezależnie od tego, że jest on opatrzony stosowną klauzulą, pieczęcią i podpisem właściwego organu. Glosator uznał za skandaliczny brak wyposażenia notariuszy w odpowiednie instrumentarium służące prawidłowemu stosowaniu prawa zagranicznego.

M.P.

*

Do pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

(wyrok z dnia 15 czerwca 2012 r., II CSK 217/11, H. Pietrkowski, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, OSNC 2013, nr. 2, poz. 27, BSN 2012, nr 9, s. 8, MoP 2013, nr 5, s. 256)

Glosa

Jerzego P. Naworskiego, Glosa 2013, nr 3, s. 51

Glosa jest krytyczna.

Glosator stwierdził, wbrew Sądowi Najwyższemu, że forma pełnomocnictwa, o którym mowa w art. 210 § 1 k.s.h. podlega na podstawie art. 2 k.s.h. regule ustanowionej w art. 99 § 1 k.c. W konsekwencji uchwała zgromadzenia wspólników powołująca pełnomocnika do zawarcia z członkiem zarządu umowy przenoszącej własność nieruchomości powinna być umieszczona w protokole sporządzonym przez notariusza. Autor glosy zaprezentował pogląd, że pełnomocnictwo, o którym mowa w art. 210 § 1 k.s.h., jest rodzajem zwykłego (cywilnego) pełnomocnictwa, do którego stosuje się wprost art. 99 § 1 k.c. W ocenie glosatora, sformułowana przez Sąd Najwyższy teza, że do pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie, jest ujęta zbyt szeroko, a jej aprobata prowadziłaby do wątpliwego wniosku, wykluczającego zastosowanie wszystkich przepisów rozdziałów I i II działu VI tytułu IV księgi pierwszej kodeksu cywilnego.

W konkluzji komentator stwierdził, wbrew odmiennej ocenie Sądu Najwyższego, że forma pełnomocnictwa udzielonego przez zgromadzenie wspólników na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. podlega, na podstawie art. 2 zdanie pierwsze k.s.h., regule ustanowionej w art. 99 § 1 k.c. W efekcie, jeżeli do ważności umowy zawieranej przez spółkę z członkiem zarządu potrzebna jest forma szczególna, to pełnomocnictwo udzielone przez zgromadzenie wspólników wymaga tej samej formy. Pełnomocnictwo do zawarcia umowy, której przedmiotem jest zobowiązanie do przeniesienia własności nieruchomości lub przeniesienie jej własności, powinno być udzielone w formie aktu notarialnego (art. 158 w zw. z art. 99 § 1 k.c.). W przypadku uregulowanym w art. 210 § 1 k.s.h. w rachubę wchodzi akt notarialny przewidziany art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, tj. umieszczenie uchwały o powołaniu pełnomocnika w protokole sporządzonym przez notariusza.

Głosę krytyczną do omawianego wyroku opracowała również A. Sobota (Lex nr 1218535). Omówił go również P. Popardowski w „Przełądzie orzecznictwa” (Glosa 2013, nr 1, s. 9).

P.G.

1. Prawo ochronne na znak towarowy inspirowany nie obejmuje pomysłu ani źródła inspiracji należącego do domeny publicznej.

2. Przesłanka braku uzasadnionych podstaw używania spornego znaku towarowego podlega ocenie w aspekcie nadużycia prawa podmiotowego.

(wyrok z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 23/12, I. Koper, M. Bączyk, A. Owczarek, OSP 2013, nr 7–8, poz. 79)

Glosa

Joanny Buchalskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 7–8, poz. 79

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka wyraziła zastrzeżenia do sposobu sformułowania przez Sąd Najwyższy pierwszej tezy komentowanego wyroku, kwestionując posłużenie się terminologią z zakresu prawa autorskiego przy wykładni przepisów ustawy – Prawo własności przemysłowej. Podzieliła jednak pogląd, że wykorzystanie w znaku elementów niemających zdolności twórczej powoduje, iż znak nie może spełniać swojej podstawowej funkcji odróżniania towarów bądź usług jednego przedsiębiorcy od towarów bądź usług innego. Za prawidłowe uznała także stanowisko, że przy naruszeniu prawa ochronnego na znak towarowy należy brać pod uwagę to, czy nieuzasadnione użycie renomowanego znaku towarowego może przynieść używającemu nienależytą korzyść lub być szkodliwe dla odróżniającego charakteru bądź renomy znaku.

M.P.

*

Osobą faktycznie pozostającą we wspólnym pożyciu z najemcą – w rozumieniu art. 691 § 1 k.c. – jest osoba połączona z najemcą więzią uczuciową, fizyczną i gospodarczą; także osoba tej samej płci.

(uchwała z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 65/12, J. Gudowski, I. Koper, W. Pawlak, OSNC 2013, nr 5, poz. 57; BSN 2012, nr 11, s. 11; Rej. 2013, nr 5, s. 167)

Glosa

Rafała Cebuli, Monitor Prawniczy 2013, nr 15, s. 831

Glosa jest aprobująca.

Zdaniem autora, głosowana uchwała Sądu Najwyższego jest wyjątkowa, dotyczy bowiem sytuacji, która jest bardzo kontrowersyjna i wywołuje dużo emocji społecznych. Sąd Najwyższy, wydając omawiane orzeczenie, stworzył nową sytuację prawną w relacji społecznej grup dotychczas dyskryminowanych, objętych ostracyzmem, także w praktyce stosowania prawa.

W głosowanej uchwale Sąd Najwyższy wyjaśnił pojęcie faktycznego wspólnego pożycia ujętego w art. 691 § 1 k.c. i ustalając jego zakres podmiotowy, przyjął za punkt wyjścia normę art. 32 Konstytucji, która określa zasadę równości wobec prawa i związany z nią zakaz dyskryminacji. Stwierdził, że przeciwko różnicowaniu na płaszczyźnie prawnej skutków wynikających ze wspólnego pożycia hetero- i homoseksualnego przemawiają względy konstytucyjne, tj. ustanowiony w art. 32 Konstytucji nakaz równego traktowania i odpowiadający mu zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na płeć lub orientację seksualną.

W ocenie autora glosy, odwołanie się Sądu Najwyższego do art. 32 Konstytucji jest trafnym kierunkiem wykładni, przede wszystkim dlatego, że zasada ta pozwala na oderwanie się od potrzeby uwikłania w zagadnienie oceny wartości, wynikających z art. 18 Konstytucji, jednocześnie sprowadzając problem do płaszczyzny znacznie bardziej podstawowej, która w warunkach demokracji europejskich nie powinna być ani kwestionowana, ani kontrowersyjna. Zasada równego traktowania i zakazu dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny, zwłaszcza ze względu na płeć lub orientację seksualną, jest najważniejszym kryterium przy ocenie jakości podmiotowej związku partnerskiego w kontekście art. 691 § k.c. Należy uznać za niedopuszczalne by interpretacja omawianego przepisu prowadziła do wniosku, że osoba o homoseksualnej orientacji była dyskryminowana właśnie ze względu na tę ściśle osobistą właściwość.

Glosator zauważył, że również Trybunał Konstytucyjny wskazywał, iż najem w obecnych realiach społeczno-gospodarczych ma na celu zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych najemcy, a potrzeba posiadania

mieszkania ma charakter elementarny i przede wszystkim osobisty. Stwierdzenie to znacznie ułatwia zrozumienie konieczności wprowadzenia do instytucji wstąpienia w stosunek najmu osób spoza kręgu tych, którzy zaliczani są do tzw. tradycyjnie pojmowanej rodziny. Silna więź emocjonalna połączona ze wspólnotą gospodarczą oraz więzią fizyczną tworzy na tyle trwałą relację międzyludzką, że bez wątplenia uzasadnia konieczność podzielenia się potrzebą posiadania mieszkania z partnerem, bez względu na jego płeć.

Według glosatora, art. 691 § 1 k.c. w części dotyczącej oceny wspólnego faktycznego pożycia chroni tę właśnie szczególne intymną więź międzyludzką, niezależnie od tego, jaką ona przybierze formę podmiotową, nie chroni natomiast upodobań seksualnych osób.

R.N.

*

Podwyższenie kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może nastąpić przez podwyższenie wartości nominalnej udziałów istniejących lub ustanowienie nowych, z tym że nowe udziały w podwyższonym kapitale mogą być objęte jedynie przez wspólników w stosunku do ich dotychczasowych udziałów.

(uchwała z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZP 57/12, T. Ereciński, J. Górski, B. Myszka, H. Pietrkowski, K. Pietrzykowski, K. Strzelczyk, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 6, poz. 69; BSN 2013, nr 1, s. 8; PiP 2013, nr 32, s. 11)

Glosa

Pawła Błaszczyka, Glosa 2013, nr 3, s. 36

Glosa jest częściowo aprobująca.

W pierwszej kolejności glosator odniósł się do zagadnienia prowadzącego się do pytania, czy podwyższenie kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością dokonane na podstawie art. 257 § 1 k.s.h., tj. bez zmiany umowy spółki, tzw. podwyższenie uproszczone, może dotyczyć tylko utworzenia nowych udziałów. Autor glosy przyznał rację Sądowi Najwyższemu, który dopuścił możliwość

uproszczonego podwyższenia kapitału zakładowego przez zwiększenie wartości nominalnej dotychczasowych udziałów. Zgodził się z tezami zaprezentowanymi przez Sąd Najwyższy w komentowanym orzeczeniu, według których brak uregulowania w art. 257 § 3 k.s.h. odesłania do art. 260 § 3 k.s.h. oraz treść art. 258 § 2 k.s.h. nie stanowią dostatecznych podstaw do wnioskowania o wyłączeniu, w przypadku trybu uproszczonego, jednego z dwóch zasadniczych sposobów podwyższenia kapitału zakładowego, określonych w art. 257 § 2 k.s.h.

W dalszej kolejności autor glosy zajął stanowisko dotyczące problemu, czy udziały w kapitale zakładowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, podwyższonym na podstawie art. 257 § 1 k.s.h., muszą objąć wszyscy dotychczasowi wspólnicy w stosunku określonym w art. 257 § 3 k.s.h., czy też prawo pierwszeństwa dotychczasowych wspólników może być wyłączone uchwałą o podwyższeniu kapitału zakładowego, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej. W analizowanej uchwale Sąd Najwyższy przyjął, że w podwyższeniu kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki mogą uczestniczyć jedynie dotychczasowi wspólnicy i tylko w dotychczasowych proporcjach udziałowych. W ocenie Sądu Najwyższego, w uproszczonym trybie podwyższenia nie jest możliwe objęcie udziałów przez osoby inne niż dotychczasowi wspólnicy spółki, za czym przemawia rezultat wykładni językowej oraz ocena charakteru prawnego art. 257 § 3 zdanie drugie k.s.h.

Zdaniem glosatora, restrykcyjne stanowisko Sądu Najwyższego oraz argumenty przedstawione na jego poparcie budzą wątpliwości. Realizacja w praktyce tez zaprezentowanych w głosowanym rozstrzygnięciu oznacza, zdaniem komentatora, że w razie uproszczonego podwyższenia kapitału zakładowego wspólnicy nie mogą ani w umowie spółki, ani w uchwale o podwyższeniu wyłączyć przysługującego im prawa pierwszeństwa do objęcia udziałów. Jak stwierdził, przyjęta przez Sąd Najwyższy wykładnia art. 257 § 3 k.s.h. jest nietrafna, uzasadnione jest bowiem rozumienie całości tego przepisu jako dotyczącego jedynie mniej wymagającej formy objęcia udziałów w ramach uproszczonego podwyższenia, nie zaś postrzeganie go jako regulacji wyznaczającej dopuszczalny sposób takiego podwyższenia oraz krąg podmiotów mogących w nim uczestniczyć.

Autor glosy nie podzielił także argumentu podnoszonego w uchwale Sądu Najwyższego, że przyjęcie dopuszczalności niestosowania w ramach uproszczonego podwyższenia art. 260 § 2 k.s.h. podważałoby sens zawartego w art. 257 § 3 k.s.h. odesłania do tego przepisu. Ponadto glosator nie zgodził się z Sądem Najwyższym, który odrzucił trafny, w jego ocenie, wniosek, że art. 257 § 3 k.s.h. dotyczy jedynie sposobu obejmowania udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym, a ustawodawca, regulując tę kwestię, posłużył się odesłaniem do innego przepisu.

Komentarz do glosowanej uchwały opracował M. Czajkowski (Monitor Prawa Handlowego 2013, nr 2, s. 47).

P.G.

*

Zawarcie układu nie pozbawia wierzyciela roszczenia o zapłatę pozostających poza układem odsetek za opóźnienie w zapłacie wierzytelności objętej układem za okres po ogłoszeniu upadłości.

(uchwała z dnia 20 lutego 2013 r., III CZP 96/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 87; BSN 2013, nr 2, s. 9; Rej. 2013, nr 3, s. 191)

Glosa

Rafała Adamusa, Radca Prawny 2013, nr 7–8, s. 2D

Autor zasadniczo zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w komentowanej uchwale, wskazał jedynie, że z powodu niestarannej nowelizacji ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm. – dalej: Pr.u.n.), dokonanej ustawą z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 53, poz. 434), *de lege lata* są podstawy do obrony również innego poglądu, uwzględniającego intencję ustawodawcy. Z tego względu sformułował kilka postulatów *de lege ferenda* w zakresie problematyki odsetek.

Glosator zauważył jednak, że pogląd wyrażony w komentowanej uchwale prowadzi do sytuacji, w której świadczenie odsetkowe (ubocz-

ne) jest bardziej uprzywilejowane niż świadczenie główne, podlegające restrukturyzacji w ramach układu, treść art. 272 ust.1 Pr.u.n. bowiem nie pozwala na objęcie układem wierzytelności, które powstały po dacie ogłoszenia upadłości. Zakwestionował także stanowisko, że upadły może zrestrukturyzować swoje zobowiązanie główne, ale jest zobowiązany do zapłaty odsetek w pełnej wysokości od dnia ogłoszenia upadłości do dnia prawomocnego zatwierdzenia układu. Poza tym odsetki od tych samych wierzytelności za okres od ogłoszenia upadłości podlegają restrukturyzacji w ramach układu. Część odsetek podlegałaby więc restrukturyzacji, a część byłaby płatna w pełnej wysokości. Sytuację tę – w ocenie autora – należy uznać za nieracjonalną ekonomicznie, co może uzasadniać sięgnięcie do wykładni historycznej i odwołanie się do intencji ustawodawcy.

E.S.S.

*

Artykuły 945 i 949 k.c. stanowią odrębne podstawy nieważności testamentu.

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 22/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszką, BSN 2013, nr 5, s. 6; Rej. 2013, nr 6, s.170)

Glosa

Grzegorza Wolaka, Jurysta 2013, nr 7–8, s. 14

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor w pełni zaakceptował tezę oraz motyw rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego. Stwierdził, że nieopatrzenie testamentu własnoręcznego przez testatora datą wywołujące wątpliwości co do jego zdolności do sporządzenia testamentu skutkuje nieważnością testamentu w rozumieniu art. 949 § 2 k.c. Powoływanie się na nieważność testamentu z tego tytułu nie jest ograniczone w czasie. Inną kwestią jest natomiast, że testament zawierający datę może być sporządzony przez testatora w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.). Na nieważność testamentu z tej przyczyny osoba zainteresowana może powoływać się tylko w granicach czasowych wskazanych w art. 945 § 2 k.c., ocena zdolno-

ści testowania jest bowiem zagadnieniem niezależnym od oceny ważności oświadczenia woli pod względem art. 82 k.c.

Autor zauważył i wytknął Sądowi drugiej instancji błąd logiczny zawarty w sentencji przedstawionego pytania prawnego, co dodatkowo wpłynęło na jego aprobatę względem orzeczenia Sądu Najwyższego, który dostrzegł tę niezręczność i udzielił odpowiedzi zgodnej z istotą zagadnienia prawnego.

E.S.S.

prawo cywilne procesowe

W razie przysądzenia własności nieruchomości (art. 1000 § 1 i art. 1003 § 1 k.p.c.), przewidziany w art. 292 k.p.k. zakaz zbywania i obciążania nieruchomości nie wygasa.

(postanowienie z dnia 7 maja 2009 r., IV CSK 567/08, I. Gromska-Szuster, W. Katner, K. Zawada, OSNC 2010, nr 3, poz. 42; BSN 2009, nr 10, s. 14; MoP 2010, nr 15, s. 860, Rej. 2009, nr 12, s. 151; NPN 2009, nr 4, s. 124; Rej. 2010, nr 9, s. 157)

Glosa

Macieja Mulińskiego, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2013, nr 1–3, s. 65

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor wskazał, że wątpliwości budzi okoliczność, czy przepisy odnoszące się do postępowania zabezpieczającego zawarte w drugiej części kodeksu postępowania cywilnego mają zastosowanie do zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu karnym. Glosator przyjął, że wykładnia funkcjonalna art. 292 § 1 k.p.k. przemawia, jego zdaniem, za szerokim rozumieniem sformułowania zastosowanego w wymienionym przepisie wskazującym na odpowiednie zastosowanie ogółu przepisów znajdujących się w części drugiej kodeksu postępowania cywilnego, a nie jedynie tych przepisów które dotyczą ustanowienia zabezpieczenia. Jednocześnie komentator podkreślił, że nabywca licytacyjny, który

nabyłby nieruchomości w toku egzekucji, nie byłby uczestnikiem postępowania zabezpieczającego i tym samym nie miałby legitymacji do wnoszenia środków prawnych, w tym środków zaskarżenia przewidzianych w części drugiej kodeksu postępowania cywilnego, jak również zażalenia wymienionego w art. 293 k.p.k.

Glosator podniósł również, że Sąd Najwyższy nie wyjaśnił w glosowanym orzeczeniu kwestii kluczowej, tj. czy wobec dalszego obowiązywania zakazu zbywania i obciążania nabytej nieruchomości dopuszczalne jest zaspokojenie świadczeń zasądzonych w toczącym się przeciwko dłużnikowi egzekwowanemu postępowaniu karnym z nieruchomości stanowiącej własność (lub będącej przedmiotem użytkowania wieczystego) nabywcy licytacyjnego. Wyraził zapatrywanie, że ustanowiony w postępowaniu karnym zakaz zbywania i obciążania nieruchomości należy do „wszelkich praw”, które co do zasady, wygasają *ex lege* z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przyśądzeniu własności. Wskazał również, że w myśl art. 1000 k.p.c. z tą samą chwilą wygasają skutki tych praw, a zatem pojawia się podstawa do ich wykreślenia z księgi wieczystej, która jest prowadzona dla konkretnej nieruchomości.

Autor nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że zakaz ustanowiony na podstawie art. 292 § 2 k.p.k. to „środek zabezpieczenia idący dalej niż zakaz zbywania i obciążania nieruchomości przewidziany w art. 747 pkt 3 k.p.c.”.

Podsumowując komentator wyraził postulat *de lege ferenda*, aby prawodawca wyraźnie zastrzegł w przepisach odnoszących się do zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości jako sposobu zabezpieczenia, że zakaz ten dotyczy również egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości.

M.L.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2013, NR 10

Sąd niewłaściwy, do którego skierowano zażalenie, przekazuje je do rozpoznania sądowi właściwemu (art. 200 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 397 § 2 k.p.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 15 maja 2013 r., III CZP 91/12, T. Ereciński, J. Gudowski, M. Kocon, I. Koper, B. Myszką, T. Wiśniewski, M. Wysocka, OSNC 2013, nr 10, poz. 112)

*

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu ustanowione w budynku położonym na gruncie, do którego spółdzielni nie przysługuje własność albo użytkowanie wieczyste, stanowi ekspektatywę tego prawa; niedopuszczalne jest założenie księgi wieczystej w celu jej ujawnienia.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 24 maja 2013 r., III CZP 104/12, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Górski, J. Gudowski, G. Misiurek, K. Pietrzykowski, M. Romańska, OSNC 2013, nr 10, poz. 113)

*

W przypadku gdy zaktualizowana wysokość opłaty rocznej przewyższa co najmniej dwukrotnie wysokość dotychczasowej opłaty, użytkownik wieczysty w drugim roku od aktualizacji wnosi opłatę

w wysokości stanowiącej sumę dwukrotności dotychczasowej opłaty i połowy nadwyżki ponad dwukrotność tej opłaty, a w trzecim roku od aktualizacji wnosi opłatę w wysokości stanowiącej sumę opłaty ustalonej w drugim roku i połowy nadwyżki ponad dwukrotność dotychczasowej opłaty (art. 77 ust. 2a zdanie drugie i trzecie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(uchwała z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 110/12, M. Romańska, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2013, nr 10, poz. 114)

*

Artykuł 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) ma zastosowanie także w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela w sytuacji, gdy będący podstawą egzekucji nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym utracił moc po wszczęciu egzekucji.

(uchwała z dnia 8 marca 2013 r., III CZP 109/12, D. Dończyk, J. Frąckowiak, K. Tyczka-Rote, OSNC 2013, nr 10, poz. 115)

*

Orzekanie przez sąd polski na podstawie obcego prawa materialnego powinno uwzględniać jego interpretację w kraju, w którym obowiązuje.

(wyrok z dnia 8 lutego 2013 r., IV CSK 309/12, K. Tyczka-Rote, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC 2013, nr 10, poz. 116)

*

Do wspólnika spółki jawnej reprezentującego spółkę i prowadzącego jej sprawy należy stosować odpowiednio przepisy o osobach prawnych, a nie o pełnomocnictwie.

(wyrok z dnia 8 lutego 2013 r., IV CSK 332/12, K. Tyczka-Rote, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC 2013, nr 10, poz. 117)

Sprawy o ochronę dóbr osobistych, w których powód domaga się usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego przez nakazanie usunięcia jego danych osobowych ze zbioru danych strony pozwanej, należą do drogi sądowej.

(postanowienie z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 684/12, J. Górowski, M. Bączyk, B. Myszka, OSNC 2013, nr 10, poz. 118)

*

1. Przewidziany w art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) umowny sposób podziału hipoteki obciążającej nieruchomości może polegać na zrzeczeniu się przez wierzyciela hipotecznego hipoteki obciążającej wydzieloną przez podział nieruchomości.

2. Umowa, że wierzyciel hipoteczny wyrazi zgodę na wydzielenie poszczególnych lokali bez obciążeń pod warunkiem zapłaty określonej ceny, nie stanowi umownego sposobu podziału hipoteki w rozumieniu art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(postanowienie z dnia 21 lutego 2013 r., IV CSK 385/12, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, M. Koba, OSNC 2013, nr 10, poz. 119)

*

W sprawie o dokonanie wpisu w księdze hodowlanej, prowadzonej na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz.U. Nr 133, poz. 921 ze zm.), droga sądowa jest niedopuszczalna.

(postanowienie z dnia 27 marca 2013 r., I CSK 402/12, B. Myszka, A. Piotrowska, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 10, poz. 120)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2013, NR C

Warunkiem uznania sprawy za niezakończoną w rozumieniu art. 65 § 5 k.s.h. jest rozpoczęcie jej prowadzenia przed rozwiązaniem spółki lub wystąpieniem wspólnika, a także rozliczenie jedynie tych dochodów, które są związane z przedmiotem działalności spółki. Inne wierzytelności, nawet niewymagalne, ale istniejące w chwili rozwiązania spółki, są uwzględniane w ramach jednorazowego rozliczenia dokonywanego na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.s.h.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2012 r., V CSK 62/11, L. Walentynowicz, B. Myszka, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 46)

*

Artykuł 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) dotyczy wyłącznie sytuacji, w której pismo podlegające opłacie zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego; przepis ten ma zastosowanie również w razie częściowego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

(postanowienie z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 172/11, J. Górski, B. Myszka, M. Romańska, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 47)

Z chwilą wszczęcia postępowania o dział spadku nie jest dopuszczalne odrębne postępowanie o ustalenie nieważności umowy darowizny zawartej przez spadkodawcę ze spadkobiercą.

(wyrok z dnia 8 lutego 2012 r., V CSK 49/11, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 48)

*

1. Zarzut nieważności postępowania z powodu braku właściwego umocowania pełnomocnika przysługuje także stronie, która z jego zastępstwa w postępowaniu nie korzystała.

2. Uchybienie sądu drugiej instancji polegające na nieuwzględnieniu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji może być skuteczną podstawą skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 195/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 49)

*

Sformułowanie w sentencji rozstrzygnięcia o żądaniach stron nie może stwarzać wątpliwości co do treści wyroku i musi umożliwiać jego wykonanie (art. 325 k.p.c.). W celu dokładnego opisu przedmiotu żądania dopuszczalne jest odwołanie się w sentencji do treści rejestru zabytków.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 201/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 50)

*

1. W razie przejęcia rzeczy przez władze państwowe, także gdy nastąpiło ono bez podstawy prawnej, nie dochodzi do zgubienia lub porzucenia rzeczy przez właściciela bez zamiaru wyzbycia się jej własności.

2. Określone zachowanie może być uznane za dorozumiane oświadczenie woli tylko wtedy, gdy zamiar wywołania przez nie określonych skutków prawnych jest niewątpliwy.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 208/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 51)

*

Przepisy ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz.U. Nr 17, poz. 71 ze zm.) stanowiły przeszkodę w dochodzeniu roszczeń przez właścicieli nieruchomości objętych bezprawnie we władanie przez Skarb Państwa, która uzasadnia zastosowanie art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c.

(postanowienie z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 286/11, K. Strzelczyk, I. Gromska-Szuster, B. Myszka, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 52)

*

Funkcjonariusze służby więziennej mają obowiązek sprawowania stałego nadzoru nad skazanymi w sposób pozwalający na osiągnięcie celu orzeczonej kary i zapewniający ochronę skazanego. Ochrona obejmuje nie tylko zapobieganie szkodliwym działaniom innych osób, lecz także zagrożeniu pochodzącemu od samego skazanego, np. zamachowi samobójczemu.

(wyrok z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 290/11, K. Strzelczyk, I. Gromska-Szuster, B. Myszka, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 53)

*

Wojskowa Agencja Mieszkaniowa ma interes prawny w sprawie o podział majątku dorobkowego między rozwiedzionymi małżonkami, jeżeli w jego skład wchodzi prawo do korzystania z lokalu

znajdującego się w jej zasobach, przydzielonego jednemu z małżonków jako kwatery.

(postanowienie z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 117/11, K. Pietrzykowski, J. Górowski, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 54)

*

Błąd, o którym mowa w art. 84 k.c., obejmuje także błąd co do prawa. Dotyczy to m.in. mylnego wyobrażenia o skutkach prawnych wynikających ze złożonego oświadczenia woli.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 221/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 55)

*

Zachowanie się członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością polegające na niezgłoszeniu w czasie właściwym wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (art. 299 § 1 zdanie pierwsze k.s.h.) może być kwalifikowane jako występpek określony w art. 586 k.s.h. lub w art. 301 § 3 k.k.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 238/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 56)

*

1. Artykuł 602 § 1 zdanie drugie k.c. ma zastosowanie również wtedy, gdy zobowiązany sprzedaje, pod warunkiem niewykonania prawa pierwokupu, wszystkie swoje udziały w dwóch lub więcej spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, co do których zostało ustanowione prawo pierwokupu na rzecz tego samego uprawnionego. Przewidziany w art. 494 § 4 k.s.h. skutek rozciąga się na wszystkie osoby mające status wspólników spółki przejętej w świetle prawa materialnego.

2. W sprawie o ustalenie praw udziałowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie występuje po stronie biernej współ-

uczestnictwo konieczne obejmujące pozostałych współników i spółkę, oprócz współnika, który kwestionuje przysługiwanie powodowi tych praw.

3. Zapłata ceny nie jest przesłanką wykonania prawa pierwokupu.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 292/11, K. Zawada, M. Bącznyk, D. Dończyk, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 57)

*

W sprawie o naprawienie szkody wynikłej z zaniechań lub działań pełnomocnika procesowego podejmowanych w postępowaniu sądowym bez zachowania należytej staranności, sąd bada, czy takie działania lub zaniechania wystąpiły i jaki był ich wpływ na wynik sprawy.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 104/11, K. Tyczka-Rote, I. Koper, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 58)

*

Artykuł 56c ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U. Nr 116, poz. 1206 ze zm.) nie zawiera nakazu zwrotu środków wykorzystanych niezgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 164/11, K. Tyczka-Rote, I. Koper, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 59)

*

W sprawach wieczystoksięgowych wszczętych po dniu 12 czerwca 2009 r. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuraturę Generalną jest wyłączne (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Dz.U. Nr 169, poz. 1417 ze zm. w brzmieniu

nadanym ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Dz.U. Nr 79, poz. 660).

(postanowienie z dnia 13 marca 2012 r., V CSK 244/11, I. Gromska-Szuster, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 60)

*

Dokonanie po drugiej wojnie światowej wpisu do rejestru stowarzyszeń i związków, prowadzonego przez organ wskazany w § 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 grudnia 1932 r. o rejestracji stowarzyszeń (Dz.U. Nr 116, poz. 963 ze zm.), stowarzyszenia o nazwie tożsamej z nazwą stowarzyszenia zarejestrowanego przez ten organ przed dniem 1 września 1939 r. nie oznacza restytucji przedwojennego stowarzyszenia.

(wyrok z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 328/11, A. Kozłowska, M. Kocon, B. Myszka, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 61)

*

Artykuł 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym.

(postanowienie z dnia 14 marca 2012 r., II CZ 188/11, A. Kozłowska, M. Kocon, B. Myszka, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 62)

*

Przekroczenie terminu wzniesienia budynku, określonego w umowie wieczystego użytkowania, nie uzasadnia rozwiązania umowy na podstawie art. 240 k.c.; konieczne jest ustalenie przyczyn niedopełnienia tego obowiązku przez użytkowników wieczystych.

(wyrok z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 163/11, L. Walentyłowicz, D. Dończyk, M. Szulc, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 63)

Uprawnienie najemcy przewidziane w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) dotyczy zajmowanego przez niego lokalu, który w chwili przejęcia go przez spółdzielnię mieszkaniową był mieszkaniem przedsiębiorstwa państwowego, państwowej osoby prawnej lub państwowej jednostki organizacyjnej.

(wyrok z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 129/11, L. Walentyłowicz, D. Dończyk, M. Szulc, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 64)

*

Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wskutek niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej przez powiatowego inspektora nadzoru budowlanego ponosi Skarb Państwa.

(wyrok z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 89/12, K. Strzelczyk, M. Kocon, M. Koba, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 65)

INFORMACJE

W lipcu jubileusz 40-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Grażyna Banaszewska – kierowniczką sekretariatu Wydziału II, a w sierpniu jubileusz 25-lecia pracy zawodowej – Pani Halina Krysiak, pracowniczka obsługi.

Dane statystyczne – lipiec 2013

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania	
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		Inny sposób
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1424	292	147	-	13	2	12	-	77	43	1569
3.	CZP, w tym:	21	13	9	5	-	-	-	-	-	4	25
	art. 390 k.p.c.	16	13	8	4	-	-	-	-	-	4	21
	skład 7-miu	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	4
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	63	50	27	-	17	2	4	-	-	4	86
5.	CO, w tym:	17	32	27	-	-	-	-	-	-	27	22
	art. 401 k.p.c.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	art. 45, 48 k.p.c.	16	32	27	-	-	-	-	-	-	27	21
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	133	33	22	-	2	-	-	-	4	16	144
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Razem	1658	420	232	5	32	4	16	-	81	94	1846

Dane statystyczne – sierpień 2013

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania	
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		Inny sposób
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1569	286	178	-	7	-	13	-	115	43	1677
3.	CZP, w tym:	25	8	2	1	-	-	-	-	-	1	31
	art. 390 k.p.c.	21	7	1	-	-	-	-	-	-	1	27
	skład 7-miu	4	1	1	1	-	-	-	-	-	-	4
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	86	50	25	-	8	-	5	-	-	12	111
5.	CO, w tym:	22	42	54	-	1	-	-	-	-	53	10
	art. 401 k.p.c.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
	art. 45, 48 k.p.c.	21	42	53	-	1	-	-	-	-	52	10
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	144	20	29	-	-	-	-	-	7	22	135
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Razem	1846	406	288	1	16	-	18	-	122	131	1964

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	9
Głosy	32
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2013, nr 10	47
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2013, nr C	50
Informacje	57
Dane statystyczne	58